

M I • D I A

miljøårsaker til type 1
DIABETES

Kjære deltakere i MIDIA!

Vi har nå tilbakelagt ett år med pandemi - et strevsomt år for de fleste. Likevel har mange av dere klart å følge opp innleveringer til MIDIA. Det er vi veldig takknemlige for!

Vi har flere nye planer for videre forskning, blant annet et nytt europeisk samarbeidsprosjekt støttet av EU, som vi beskriver i dette nyhetsbrevet.

Med vennlig hilsen

Lars Christian Stene

Prosjektansvarlig i MIDIA og Seniorforsker

Aktuelt: Covid-19

Vi håper det går bra med alle deltakerfamiliene! Vi forstår godt at det til tider kan være vanskelig å prioritere blodprøver på legkontorene nå på grunn av covid-19-utbruddet.

Ny forskning tyder på at personer med diabetes ikke har høyere risiko for å bli infisert med det nye koronaviruset, men personer med diabetes kan ha økt risiko for alvorlig forløp hvis man først blir smittet. Det er viktig å understreke at dette første og fremst gjelder voksne og eldre med diabetes. Alvorlig forløp er knyttet til ytterligere risikofaktorer som høy alder, overvekt og fedme, høyt blodtrykk, hjertesykdom og dårlig regulert blodsukker over lang tid.

Det er ingen grunn til å mistenke at personer med autoantistoffer («prediabetes») har noe høyere risiko for infeksjoner eller alvorlig forløp enn andre personer. Vi følger nøye med, og ser på muligheter til hvordan vi eventuelt kan bidra med forskning på området covid-19 og diabetes.

EU-prosjektet HEDIMED

MIDIA er nå en del av et EU-finansiert prosjekt, kalt HEDIMED – «Exposomic determinants of immune-mediated diseases». Prosjektet ledes fra Finland og er et samarbeid mellom en rekke anerkjente forskere og prosjekter i Finland, Sverige, Danmark og andre europeiske land. Folkehelseinstituttet deltar som partner i prosjektet og vil bidra med analyser i MIDIA og Den norske mor, far og barn-studien (MoBa). Målet med prosjektet er i stor grad det samme som målet med MIDIA: å finne miljøfaktorer som påvirker risikoen for type 1 diabetes. HEDIMED har også som mål å forske på risikofaktorer for cøliaki, astma og allergi, alle sykdommer som skyldes at immunforsvaret reagerer feil. Prosjektet tar sikte på å undersøke en lang rekke mulige risikofaktorer og deres samspill, både med biomarkører (blod- og avføringsprøver) og spørreskjemadata (kosthold, livsstil, sosiale forhold) som vi kan bidra med i fra MIDIA, i tillegg til data fra geografiske informasjonssystemer. Prosjektet er nå i oppstartsfasen, og 7 representanter fra prosjektet deltok på oppstartsmøtet i Tampere, Finland. Ellers har vi regelmessige møter på Teams/Zoom.

Vi har allerede etablert et godt samarbeid med den finske DIPP-studien, som følger finske barn med økt risiko for type 1 diabetes. En av MIDIA-forskerne, Nicolai A. Lund-Blix har besøkt DIPP og samarbeidet med dem om forskning på ernæring og type 1 diabetes. I tillegg har vi en medarbeider fra Finland som har lang erfaring med å studere risikofaktorer for astma, Aino Rantala, som vil forske på astma i MoBa. Vi ser frem til å rapportere resultater fra dette spennende prosjektet i fremtiden. All forskning på MIDIA-data vil være innenfor det opprinnelige formålet med undersøkelsen. Samarbeidet med HEDIMED-prosjektet er godkjent av etisk komite (REK) og vil være i tråd med EUs personvern-forordning som stiller strenge krav til datasikkerhet. Se mer informasjon på nettstedet til HEDIMED: <https://www.hedimed.eu/> En kort beskrivelse er også gitt på FHIs hjemmeside: <https://www.fhi.no/cristin-prosjekter/aktiv/hedimed-norway/>

Midlertidig problemer med måling av autoantistoffer

Laboratoriet som tester MIDIA-blodprøver for diabetes-relaterte autoantistoffer har hatt problemer med målinger av ett av antistoffene (anti-GAD). Unormalt mange har gitt positivt svar, og vi er sikre på at disse er såkalte falske positive. Det ser ut til at de allerede har funnet kilden til problemene, og vi vil teste prøvene på nytt for å være helt sikre.

Noen få prøveresultat er derfor noe forsinket, men vi vurderer det slik at det har liten praktisk betydning. Som ellers er det viktig for alle å være obs på symptomer på diabetes: hyppig vannlating, tørste, vektnedgang, slapphet. Hvis dette er unormalt, må man oppsøke lege og få målt blodsukker.

Planlagt måling av langtidsblodsukker - HbA1c

Vi i MIDIA-teamet ønsker å følge opp våre deltagere på best mulig måte. Derfor planlegger vi å måle langtidsblodsukker (HbA1c) hos deltagere som har fått påvist autoantistoffer. Dette kan bidra til å oppdage diabetes tidlig. HbA1c gjenspeiler det gjennomsnittlige blodsukkeret de siste 6 - 8 uker og kan brukes for å avgjøre om noen har

diabetes. Vi er i ferd med å utvikle plan (protokoll) for dette, som skal sendes til godkjenning av etisk komite (REK) før vi starter med slike målinger. Vi mener at vi med HbA1c-målinger kan gi mer informativ tilbakemelding til MIDIA-deltakere enn hva vi kan med autoantistoffer alene. Vi håper å kunne starte med dette i løpet av 2021.

